

INLEIDING

Vijf instellingen hebben een uniek plan bedacht voor een nieuw op te richten centrum voor foto, film en mediatechnologie. Rotterdam steunt dat plan en heeft Las Palmas, een voormalig pakhuis op de Kop van Zuid, gereserveerd voor huisvesting van het nieuwe centrum. Het plan komt van de Rotterdamse instellingen het Nederlands Foto Instituut (NFI), het Nederlands Fotoarchief (nfa), het Nationaal Fotorestauratie Atelier (NFrA), V2_Organisatie (V2_) en het Filmmuseum in Amsterdam.

Het plan is gebaseerd op de overtuiging dat het onder één dak brengen van foto, film en mediatechnologie kan leiden tot een betekenisvolle synergie en tot interessante inhoudelijke vernieuwingen. Samenwerkingsverbanden tussen de genoemde instellingen zullen een enorme impuls geven aan het verkennen van nieuwe wegen op het terrein van de mediacultuur, hetgeen meer is dan alleen beeldcultuur. Het gaat in de ruimste zin om (nieuwe) beelden beleefbaar maken, inclusief illusies en nieuwe realiteiten. De mediacultuur strekt zich uit tot communicatie, menselijke en maatschappelijke verhoudingen, tot architectuur en andere disciplines. Het nieuwe centrum kan bijvoorbeeld ook voor de beeldende kunst van bijzondere betekenis worden, gezien de verschuivingen in de eigentijdse beeldende kunst van het geschilderde naar het `technische` beeld. Huisvesting onder één dak van de eerste fotografische beelden tot de allerlaatste media-uitingen heeft zowel een historische als een actuele bestaansgrond. Oprichting van een centrum voor foto, film en mediatechnologie zou getuigen van een sterk cultureel besef van de relatie tussen fotografie, film en de actuele rol van de digitale media. Deze uitzonderlijke combinatie van disciplines en activiteiten in één gebouw leidt tot een nationaal centrum met internationale betekenis. Hiermee wordt duidelijk dat het plan van de vijf instellingen veel meer omvat dan een voorstel voor gezamenlijke huisvesting. Niet een groot instituut staat voorop, maar een pakhuis met een dynamische mix van culturele expressie op de afzonderlijke gebieden en op de raakvlakken van foto, film en mediatechnologie.

Dit nieuwe centrum hoort - om een aantal redenen - thuis in Rotterdam, niet alleen omdat het inhoudelijk concept in Rotterdam is ontstaan. Om te beginnen is er een prachtig pand: Las Palmas op de Wilhelminapier, een historisch gebouw met een 'modernistische' monumentaliteit, omgeven door het water van de Maas, in het hart van een nieuw centrum van de stad en direct beschikbaar. De gemeente Rotterdam ziet fotografie, cinematografie en mediatechnologie als speerpunt van beleid en trekt hiervoor de nodige financiën uit. Het initiatief is gericht op vernieuwing en dat past -mede door de open samenwerkingsstructuren - bij het karakter van Rotterdam. Een vooruitstrevend en daadkrachtig karakter dat eigen is aan meer 'tweede' steden in West-Europa. Rotterdam heeft er de laatste decennia veel aan gedaan om aan het culturele aanbod nieuwe dimensies toe te voegen, daarbij gesteund door de rijksoverheid.

Het blijkt dat nieuwe voorzieningen en instellingen met een nationale uitstraling op de culturele Rotterdamse voedingsbodem uitstekend gedijen. Het aantal bezoekers aan het Nederlands Architectuurinstituut (NAi) is gestaag toegenomen tot meer dan 100.000, terwijl het succes van de Kunsthal met meer dan 300.000 bezoekers algemeen bekend is. Dergelijke progressieve effecten zijn ook vanwege de allure te verwachten voor het nieuwe centrum, met overeenkomstige positieve gevolgen voor de daarin gevestigde instellingen. Het aantal bezoekers dat de instellingen nu gezamenlijk hebben - in totaal ruim 80.000 - zal beduidend toenemen. Een verdubbeling van dit aantal is aannemelijk. Ook al omdat de Kop van Zuid nu al een grote aantrekkingskracht blijkt te hebben, hetgeen met het realiseren van de geplande nieuwbouw alleen maar zal toenemen.

Het idee voor het plan werd begin vorig jaar ergens in Rotterdam op een onbewaakt ogenblik geboren. Op het eerste gezicht een veraf liggende illusie. Het idee kreeg echter meer en meer gestalte en wordt thans als aanzet voor een concreet plan gepresenteerd. Daarmee is een nationaal centrum voor foto, film en mediatechnologie ongetwijfeld enkele stappen dichterbij gekomen.

Nederlands Foto Instituut

In 1994 is het Nederlands Foto Instituut (NFI) in Rotterdam geopend. Het NFI tracht met veel wisselende activiteiten op het terrein van de fotografie zowel vakgenoten als het grote publiek te bereiken. Het NFI is een ontmoetingsplaats

voor fotografen, opdrachtgevers en publiek, een platform voor discussie en studie, een centrum met exposities, workshops en lezingen, bibliotheek en documentatiecentrum.

De algemene doelstellingen zijn het signaleren en ter discussie stellen van ontwikkelingen in de fotografie, het stimuleren van de kwaliteit van de fotografiepraktijk in Nederland en het verder uitbouwen van het NFI als kennis- en onderzoekscentrum.

Een van de taken van het NFI is het collectioneren en ontsluiten van gepubliceerde informatie over fotografie: de bibliotheek van het instituut bezit ongeveer 4.500 titels. Van de informatie wordt gebruik gemaakt door professionele en aankomende fotografen en makers van televisie- en radioprogramma's.

Het tentoonstellingsbeleid concentreert zich op de hedendaagse documentaire fotografie, de autonome fotografie en het overgangsgebied hiertussen. Daarnaast wordt periodiek aandacht besteed aan andere genres: architectuur-, mode-, pers- en reclamefotografie. Bovendien realiseert en ondersteunt het NFI tentoonstellingen en projecten op andere locaties in binnen- en buitenland. Per jaar worden circa vijf grote en acht kleinere tentoonstellingen, lezingen en symposia georganiseerd, daarnaast geeft het NFI opdrachten. In 1998 had het NFI circa 18.000 bezoekers. Het NFI organiseert tweejaarlijks een fotofestival. Het festival is bedoeld als internationaal platform en ontmoetingsplaats voor mensen die zich professioneel met fotografie bezighouden. Hierbij wordt samengewerkt met andere Rotterdamse kunstinstellingen.

V2_Organisatie

V2_Organisatie, Instituut voor de Instabiele Media, is in 1981 opgericht in Den Bosch door een groep multimedia kunstenaars. Sinds 1994 is V2_ gehuisvest in Rotterdam. V2_ streeft ernaar om een interdisciplinair centrum voor kunst en technologie te zijn.

V2_ houdt zich bezig met de combinatie van relaties tussen verschillende media. Er wordt voortdurend onderzoek gedaan naar verbanden tussen kunst, technologie, media en samenleving. De activiteiten richten zich zowel op een breed publiek als op professionals.

Programma's bestaan uit exposities, performances, workshops, lezingen en andersoortige presentaties. Er wordt regelmatig samengewerkt met vele kunstinstellingen in Rotterdam (Museum Boijmans Van Beuningen, Filmfestival, Witte de With en Lantaren/Venster) en daarbuiten. Sinds tien jaar organiseert V2_ het interdisciplinaire evenement Dutch Electronic Art Festival: een internationale biënnale voor kunst en mediatechnologie.

In 1998 is met een extra (investerings)bijdrage van het rijk en de gemeente het Medialab opgezet. Kunstenaars kunnen hier gebruikmaken van high tech faciliteiten op het gebied van beeld, geluid en netwerktechnologie. In wisselende samenwerkingsverbanden kan men onderzoek doen naar het creatief en inhoudelijk gebruik van mediatechnologie in de cultuur- en educatiesector. De website van V2_ trekt jaarlijks meer dan 200.000 bezoekers.

Filmmuseum

De Stichting Nederlands Filmmuseum in Amsterdam, die sinds 1946 bestaat, heeft twee hoofdfuncties: het beheer van de collecties en de bestudering hiervan (archieffunctie) en informeren en enthousiasmeren van het publiek voor film(geschiedenis) en filmcultuur (publieksfunctie). Een grote nadruk ligt op het conserveren van de collectie en het vertonen van films daaruit. Daarnaast distribueert het Filmmuseum samen met het International Film Festival Rotterdam films (in 1998 trokken deze films in het hele land ruim 183.000 bezoekers) en (co)produceert het televisieprogramma's.

Het Filmmuseum conserveert kilometers film, voor een belangrijk deel gaat het hierbij om filmmateriaal van eigen bodem. De filmcollectie bestaat uit ongeveer 30.000 films en er is een omvangrijke en bijzondere collectie filmaffiches. Het Filmmuseum heeft de grootste filmbibliotheek van Nederland. Jaarlijks maken veel mensen gebruik van de bibliotheek en van de studiezalen.

In twee zalen van het Paviljoen in het Amsterdamse Vondelpark worden per jaar meer dan duizend verschillende films vertoond. Het programma bestaat uit

bijzondere films van 1898 tot heden die elders niet worden vertoond. Het Filmmuseum heeft ook een zeer succesvol kinderprogramma. Door de bescheiden omvang van beide zalen (respectievelijk 80 en 84 stoelen) ligt het huidige bezoekersaantal rond de 48.000 bezoekers per jaar. Het Filmmuseum werkt onder andere samen met Pathé Cinemas, het International Film Festival Rotterdam en het Nederlands Filmfestival in Utrecht.

Nederlands Fotoarchief

Het Nederlands Fotoarchief (nfa) beheert, conserveert, ontsluit en exploiteert sinds 1989 negatievenarchieven van Nederlandse fotografen. Op die manier hoopt het nfa de belangstelling voor de - geschiedenis van de - Nederlandse fotografie te bevorderen. Het zijn negatievenarchieven met een artistieke of cultuurhistorische waarde van niet meer actieve of overleden fotografen en van instellingen die niet zijn ingesteld op een verantwoord beheer en/of adequate exploitatie van belangwekkende negatievenarchieven. Op dit moment gaat het om ongeveer zeventig artistiek of cultuurhistorisch gezien belangrijke archieven. Ze worden bewaard in koelkluizen met speciale klimaatomstandigheden die tot de beste in Europa behoren. De archieven staan ter beschikking van professionals en dienen als basis voor tentoonstellingen en publicaties. Onderzoek naar de geschiedenis van de Nederlandse fotografie is een belangrijke activiteit van het nfa. Samen met het Nationaal Fotorestauratie Atelier geeft het nfa regelmatig cursussen voor fotografen en beheerders van fotocollecties op het gebied van archivering en passieve conservering.

Nationaal Fotorestauratie Atelier

Eind jaren tachtig bleek naar aanleiding van inventarisaties in het kader van het Deltaplan voor het Cultuurbehoud dat tal van instanties fotocollecties en fotoarchieven beheerden, maar dat er geen instelling voor fotorestauratie bestond. Met steun van het ministerie van OCenW is vervolgens een aantal restauratieprojecten uitgevoerd onder leiding van buitenlandse deskundigen. Dit resulteerde in 1994 in het oprichten van het Nationaal Fotorestauratie Atelier (NFrA), dat als doel heeft het conserveren en restaureren van negatieven en afdrucken en het geven van adviezen. De activiteiten van het NFrA zijn passieve en actieve conservering en restauratie, reproductie, onderzoek, normering en ontwikkeling, deskundigheidsontwikkeling en kennisuitwisseling in binnen- en buitenland, advisering, cursussen en beschikbaarstelling van verantwoorde verpakkingsmaterialen. Een specialiteit vormt het dupliceren van vervallen nitraat- en acetaatnegatieven. De klantenkring bestaat uit fotoverzamelaars instellingen zoals musea, archieven, oudheidkamers, bedrijven en particulieren. Hiertoe behoren de belangrijkste Nederlandse fotocollecties. Het NFrA geeft in samenwerking met de Rotterdamse SKVR Foto- en Videoschool speciale cursussen. Daarnaast bestaan er in samenwerking met de opleiding restauratoren scholingsmogelijkheden voor studenten.

HET CENTRUM

Het plan voor een gezamenlijke huisvesting van de vijf instellingen is gebaseerd op de overtuiging dat het bijeenbrengen van foto, film en mediatechnologie de afzonderlijke instituten zal versterken. Samenwerken en het gebruik maken van elkaars specifieke deskundigheid zullen nieuwe wegen openen op het terrein van de mediacultuur in een brede maatschappelijke context. Het is uiteraard niet onbelangrijk dat de initiatiefnemers daarbij in meer dan een opzicht op dezelfde lijn zitten. Argumenten voor oprichting van het nieuwe centrum zijn vooral inhoudelijk, maar ook pragmatisch van aard. Het historische onderscheid tussen fotografie, film en mediatechnologie blijft relevant, maar er stringent aan vast blijven houden doet geen recht aan de huidige ontwikkelingen. Grensvervaging en grensoverschrijding zijn aan de orde van de dag. De begrippen kunst en cultuur krijgen door ontwikkelingen op de werkterreinen van de afzonderlijke partners een nieuwe inhoud, ze groeien naar elkaar toe en vinden elkaar op het terrein van de mediatechnologie. Denken in

categorieën zal op den duur ook een belemmering gaan vormen voor een goed museaal beleid op de bestaande en de nieuwe terreinen.

De meerwaarde van het nieuwe centrum bestaat erin dat iedere deelnemer het eigen specifieke medium actief blijft volgen en onder de aandacht brengt en dat de gezamenlijkheid recht doet aan de gebieden waar die media samenkomen en op elkaar inwerken.

Het gaat - met behoud van de autonomie van de betrokken instellingen - om het cross-overgebied waar cinema, fotografie en mediatechnologie elkaar raken en kunnen stimuleren; waar ze met elkaar botsen en samenvallen. Het cross-overprogramma tussen de instellingen is van belang in het denken over de relatie tussen de verschillende media en het creëren van een actuele context voor film en fotografie in een brede mediacultuur.

Het ontwikkelen van dat cross-overprogramma is de grote uitdaging van het plan. Dat vereist een gezamenlijke visie op foto, film en mediatechnologie. Die visie heeft als basis de hierna aangeduide gemeenschappelijke aspecten van de desbetreffende media.

Een belangrijke factor die de instellingen verbindt, is het feit dat alle zich richten op de onafhankelijke productie. Kunstenaars hebben al in een vroeg stadium van het ontstaan deze media gebruikt om nieuwe expressievormen te ontwikkelen. Het vechten voor hun positie in de gevestigde kunstwereld heeft er toe geleid dat deze media eigen instituten hebben gekregen en niet onderdeel zijn geworden van de traditionele museale instellingen.

Een ander gemeenschappelijk facet is de grote betekenis die deze media hebben op allerlei andere gebieden en bijvoorbeeld de manier waarop ze worden gebruikt in de wetenschap, de vrijetijdsindustrie en bij propaganda. Dit heeft mede het beeld en de betekenis van deze media bepaald. Fotografie, film en digitale media ontwikkelen en ontdekken nieuwe realiteiten, scheppen illusies en maken deze beleefbaar. Ze balanceren alle drie op de rand van de verbeelding van de werkelijkheid. Ze spelen een grote rol bij het idee over de maakbare wereld, in de vooruitgangsgedachte van de moderne geschiedenis prominent aanwezig. De wereld is nu dan wel minder maakbaar gebleken dan gedacht, maar mediatechnologie is nog steeds van grote betekenis bij het vormen van nieuwe wereldbeelden. Niet alleen de invloed op ons zelfbeeld is groot; foto, film en nieuwe media hebben ook een duidelijke invloed op sociale, economische, politieke en culturele ontwikkelingen.

Deze media hebben verder gemeen dat zij het ontstaan van moderne alternatieven voor de 'hoogstaande cultuur' mede hebben gedragen. Radio, televisie, telefoon, video, de computer en het internet laten vormen van culturele vorming zien die fotografie, cinema en mediatechnologie in het midden van de moderne samenleving plaatsten. Hun kracht zit niet zozeer in de traditionele vorm van musealisering maar in de permanente dialoog tussen culturele en andere maatschappelijke velden. De verschillende uitdrukkingsvormen van foto, film en digitale media zijn voorbeelden van een artistieke en culturele ontwikkeling, die niet alleen over beeldcultuur gaan, maar over de rol van de technische media in de hedendaagse cultuur. Zij hebben het kunstbegrip ter discussie gesteld en bijgedragen aan de democratisering van de cultuur.

Het cross-overprogramma tussen de instellingen kan in een historisch én in een hedendaags perspectief een interessante samenwerking bewerkstelligen die de rol van de verschillende mediatechnologieën in de huidige samenleving zichtbaar maakt en die kan bijdragen tot verdere ontwikkeling. Dit programma gaat dus niet uitsluitend over beelden maar verbindt beelden met beleving, communicatie, participatie en het manipuleren en bewerken van omgevingen. Fotografie en film zijn niet stil zijn blijven staan bij het beeld alleen.

Het pragmatische voordeel van gezamenlijke huisvesting is gelegen in het over en weer benutten van specifieke kennis met betrekking tot ondersteunende faciliteiten en het gemeenschappelijk gebruik van bepaalde voorzieningen, zoals toegelicht bij de onderdelen Organisatie en Huisvesting.

Drie pijlers

Bundeling van het NFI, nfa, NFrA, Filmmuseum en V2 zal leiden tot een centrum met drie pijlers: fotografie, cinematografie en mediatechnologie. Iedere pijler heeft en houdt de eigen identiteit, maar de drie zullen ook op verscheidene fronten intensief samenwerken. Dit zal blijken uit gezamenlijke presentaties en programma's waarin dwarsverbanden worden gelegd.

In het licht van de nieuwe (digitale) media krijgen de geschiedenis van de fotografie en de film een nieuwe betekenis. Het NFI, nfa, NFrA en Filmmuseum

relateren - met V2_ als partner - hun historische collecties aan de actualiteit van de mediatechnologie. Omgekeerd is het historisch verband van de mediatechnologie met de fotografie en de film een belangrijk gegeven. Het is de bedoeling om de (historische) rol van fotografie, film en digitale media in een sociale en culturele context te presenteren, als een belangrijk onderdeel van onze dagelijkse realiteitsbeleving.

Door bundeling van de internationale contacten van NFI, nfa, NFrA, Filmmuseum en V2_ ontstaat een nieuw dynamisch netwerk van Europese media-instellingen. Kennis over de digitale ontsluiting van omvangrijke (visuele) databestanden wordt hierdoor bevorderd, evenals eigen digitale producties.

De betrokken instellingen onderscheiden zich elk door een uitgesproken accent op het kunstaspect versus de rol van deze media als informatiedrager. Voorts delen zij een interesse in educatie die zich zal manifesteren in projecten voor het onderwijs en voor de geïnteresseerde amateur. Het vergroten van de culturele competentie van een ruim publiek kan als een gezamenlijke leidraad worden beschouwd.

Ook geven de instellingen blijk van een grote betrokkenheid bij de - weerbarstige - vraagstukken van de multiculturele samenleving. Zeker met het (digitale) beeld kunnen op het gebied van de culturele diversiteit betekenisvolle relaties worden gelegd tussen uiteenlopende culturele preferenties. Daarvoor moeten nieuwe strategieën worden ontwikkeld. Een zinvolle ondersteuning kan worden gegeven door de afdeling Kunst en Cultuurwetenschappen van de Erasmus Universiteit Rotterdam. Zoals de recente Rotterdamse onderzoeken op dit terrein en het daarop ontwikkelde beleid eveneens een nuttig handvat kunnen bieden.

Een pijler: fotoNFI, nfa en NFrA hebben ieder in de afgelopen jaren een specifieke deskundigheid en een internationaal netwerk ontwikkeld. De voortrekkersrol van deze drie instellingen zal door het samenwonen verder kunnen worden uitgebouwd tot de fotografische pijler van het nieuwe centrum. Het NFI presenteert en documenteert de actuele fotografie door wisselende tentoonstellingen, symposia en een uitgebreide bibliotheek. Aandacht wordt besteed aan de fotografie als artistiek, informatief en journalistiek medium met tentoonstellingen, lezingen, workshops en symposia. Het NFI geeft boeken en publicaties uit, bevordert onderzoek en is platform voor overleg, documentatie en informatie, onderzoek en studie. Taak van het NFI is voorts het presenteren van de Nederlandse fotografie in het buitenland en het bevorderen van het opdrachtenbeleid voor de documentaire fotografie (FOTOPLAN). Samen met de Mondriaan Stichting bevordert het NFI de opdrachtfotografie onder de titel Photowork(s) in Progress, een jaarlijks terugkerend project.

Het nfa beheert, ontsluit en exploiteert zeventig artistiek en cultuurhistorisch belangrijke (negatieven)archieven van Nederlandse fotografen. Deze archieven staan ter beschikking van professionele beeldgebruikers en dienen als basis voor tentoonstellingen en publicaties. Belangrijke activiteit is onderzoek naar de geschiedenis van de Nederlandse fotografie.

Het NFrA conserveert in professioneel geoutilleerde ateliers afdrucken en negatieven, met als opdrachtgevers onder meer de belangrijkste Nederlandse fotocollecties. Een specialiteit vormt het dupliceren van vervallen nitraat- en acetaatnegatieven. Het NFrA adviseert musea, archieven en bedrijven over de passieve conservering en collectiemanagement.

Deze drie nationale instellingen vormen door hun kernactiviteiten de logische fotografische basis voor het nieuwe centrum. In het nieuwe centrum zullen de drie foto-instellingen een intensievere en structurele samenwerking tot stand brengen. Er zal afstemming plaatsvinden voor wat betreft museale functies als collectievorming, conserveren en restaureren, presenteren en educatie, onderzoek en dergelijke. Het lijkt vanzelfsprekend dat met het zogenaamde Wertheimerlegaat deze ontwikkeling wordt ondersteund, mede gezien de functie die voor de amateurfotografie wordt vervuld.

Dit hoeft geenszins uit te sluiten dat ook de wensen van Amsterdam om te komen tot een aansprekende fotopresentatie worden gerealiseerd.

Voor de fotopartners in het nieuwe centrum is inbedding in een groter geheel van belang. Het nieuwe centrum kan de ruimte bieden die noodzakelijk wordt geacht voor een permanente presentatie over de geschiedenis van de Nederlandse fotografie.

Een zorgvuldig geformuleerd additioneel verzamelbeleid kan leiden tot bruiklenen aan collecties of tot tijdelijke presentaties elders.

Onderzoek naar de geschiedenis kan worden bevorderd door het instellen van fondsen en de aanstelling van een bijzonder hoogleraar. De documentatie over de geschiedenis van de Nederlandse fotografie kan worden gecentraliseerd in een nationale databank. Nieuwe en bestaande cursussen, variërend van (materiaal-)technische tot postdoctorale bijscholingsprogramma's, kunnen worden geïnitieerd en gecoördineerd. En tot slot verdienen de georganiseerde amateurfotografen facilitaire ondersteuning, meer dan tot nu toe.

Een pijler: film

Naast de drie fotopartners is er de filmpartner. Het Filmmuseum beheert en conserveert een snel groeiende collectie films, daterend van 1898 tot heden, een enorme collectie filmposters, filmfoto's en daarnaast papierarchieven en een collectie apparaten, vooral precinema. Het Filmmuseum wil zoveel mogelijk publiek met dit erfgoed laten kennismaken en de bloei van de filmcultuur mede bevorderen door het ontplooiën van daartoe geëigende activiteiten, nationaal en internationaal. Het Filmmuseum heeft naast inhoudelijke ook praktische redenen voor deelname aan het nieuw centrum.

De fotografie en de mediatechnologie hebben grote raakvlakken met het werkterrein van het Filmmuseum. Veelal wordt gewerkt vanuit dezelfde invalshoek. De werkzaamheden van het Filmmuseum en het NFrA op het gebied van conservering en restauratie sluiten naadloos op elkaar aan en kunnen elkaar in hoge mate versterken.

De hoofdtaken van conservering bij het Filmmuseum bestaan uit selectie, aanvullen, herstel van het origineel, voorbereiding voor dupliceren en kwaliteitscontrole achteraf. NFrA heeft, naast het geven van advies en het restaureren van afdrucken en albums, dupliceren als kerntaak en kan daarmee het Filmmuseum van dienst zijn bij formaten groter dan 35 mm. Kennis van benodigde technieken is bij beide instellingen aanwezig. Ze kunnen elkaar beïnvloeden op het gebied van onderzoek en kwaliteitsverbetering. Gezamenlijke huisvesting zal bijdragen tot verder onderzoek en verhoging van beider niveaus. Door bundeling en verbreding van kennis en potentie kan dit onderdeel van het nieuwe centrum zich ontwikkelen tot gesprekspartner van derden. De combinatie kan leiden tot nieuw innovatief onderzoek op gebied van conservering van film en negatieven. In het bijzonder het Filmmuseum en het NFI hebben een permanente publieksfunctie. Voor beide geldt - overigens om verschillende redenen - dat verdere verkenning daarvan nodig is. Een gezamenlijke aanpak zal een vruchtbare wisselwerking betekenen. Een belangrijke winst kan ook worden behaald op het gebied van de educatie vooral vanwege samenwerking met de Foto- en Videoschool van de Stichting Kunstzinnige Vorming Rotterdam (SKVR). Deze instelling heeft vanuit een brede pedagogische visie - onder meer op het specifieke terrein van het 'leren leren' - een grote expertise met betrekking tot nieuwe didactische methoden voor het bereiken van het niet-traditionele kunstpubliek. Dit geldt vooral voor het wekken van belangstelling voor cultuur bij uiteenlopende groepen etnische minderheden. De verdere ontwikkeling van de brede publieksfunctie van V2_ kan hier goed op aansluiten.

Een praktische reden voor deelname aan dit plan is bovendien het ruimtegebrek waardoor het Filmmuseum naar andere huisvesting op zoek is. Een gezamenlijke huisvesting betekent het vertrek van het Filmmuseum uit Amsterdam. Het is denkbaar

dat het Filmmuseum het huidige Vondelparkpaviljoen in Amsterdam behoudt voor filmpresentaties. De geëngageerde inspanningen om het daar aanwezige publiek te winnen voor het bijzondere cinematografisch erfgoed blijven daarmee behouden.

Een pijler: mediatechnologie

V2_, Instituut voor de Instabiele Media, is een centrum voor kunst en mediatechnologie, organiseert exposities, symposia en workshops, produceert boeken en websites en beheert een medialab waarin interdisciplinaire kunstproducties worden gerealiseerd. V2_Archief beheert een informatieruimte met verschillende informatiedragers: boeken, catalogi, cd-rom's, videotapes en cd's worden aangeboden en er kunnen websites worden geraadpleegd. V2_Lab, Internationaal Lab voor de Instabiele Media, is een researchcentrum gericht op onafhankelijke kunstproductie met de mogelijkheid om op projectbasis met derden (educatie en bedrijfsleven) samen te werken. V2_Lab functioneert in een internationaal netwerk van medialabs in en buiten Europa waarmee hard-, software en kennis wordt uitgewisseld. V2_Lab is vooral gericht op interdisciplinaire producties. V2_Organisatie maakt enerzijds programma's voor een specialistisch

publiek (theorie, research en ontwikkeling, distributie van kennis en ervaring) en anderzijds richt het zich in speciale programma's op een zeer breed publiek. Het aantal bezoekers zal zeker groeien in de voorgestelde samenwerking. In de nieuwe constellatie zal de continuïteit in de publieksprogramma's veel groter kunnen zijn dan nu. De kennis en expertise van V2_ kunnen een ondersteuning zijn voor nieuwe vormen van openbaarmaking van de fotografische en cinematografische collecties.

Sinds tien jaar bestaat Dutch Electronic Art Festival (DEAF), een internationale biënnale voor kunst en mediatechnologie. DEAF is een interdisciplinair evenement waarin wordt samengewerkt met kunstinstellingen en media-instituten in binnen- en buitenland.

V2_Organisatie is niet alleen in de fysieke ruimte maar ook op het internet sterk aanwezig. Jaarlijks bezoeken ruim 200.000 mensen wereldwijd de V2_ website. Veel projecten gebruiken deze website als extern platform. De koppeling van fysieke en virtuele ruimten is een essentieel onderzoeksgebied van V2_Organisatie.

Voor V2_Organisatie biedt samenwerking in het nieuwe centrum de mogelijkheid om zich verder te profileren en het internationale netwerk te verstevigen. Het werk van V2_ fungeert voor het nieuwe centrum als voelspriet voor nieuwe ontwikkelingen in de (digitale) mediacultuur. Als interdisciplinair centrum voor mediatechnologie werkt V2_Organisatie nauw samen met andere lokale culturele instellingen zoals het theater Lantaren/Venster, Nighttown, de Havensimulator van MSR, Internationaal Filmfestival Rotterdam (Exploding Cinema), Nederlands Foto Instituut (Dutch Electronic Art Festival) en het Nederlands Architectuurinstituut. Deze samenwerking is in het culturele klimaat van Rotterdam goed mogelijk omdat de andere instellingen dit als zeer wenselijk zien. De hang naar interdisciplinariteit is een elementaire vanzelfsprekendheid in Rotterdam.

Deze positieve grondhouding is voor een interdisciplinair centrum als V2_Organisatie van groot belang geweest in het ontwikkelen van de cross-overprojecten in de afgelopen vijf jaar. Dat maakt de locatie van een nieuw centrum in Rotterdam zo essentieel.

Organisatie

De samenwerkingsvorm waaraan wordt gedacht, is er een van autonome stichtingen onder een dak. De fotopartners zullen specifieke samenwerkingsvormen ontwikkelen. De zelfstandigheid van de instellingen wordt gelegitimeerd door de eigen agenda's. Met name de historische context bepaalt een geconcentreerde zorg voor en belangenbehartiging van het eigen medium. Dit geeft institutionele verplichtingen.

Een formele organisatie is nodig voor de dagelijkse gang van zaken. De gezamenlijke functies en activiteiten zullen worden beheerd en ontwikkeld door een overlegorgaan waarin alle partners zijn vertegenwoordigd. In deze organisatievorm zet ieder zijn huidige werkzaamheden in principe onverkort voort. De gezamenlijke nieuwe activiteiten en cross-overprogramma's komen daar bij.

Voor de inhoudelijke werkzaamheden zijn informele organisatiestructuren van belang. Het principe daarbij is dat kleine en grote organisaties een eigen kwaliteit hebben, daarom van elkaar afhankelijk zijn en dat zij in wisselende combinaties kunnen samenwerken op basis van een extraverte opstelling. Die samenwerking is te vinden in sterke lokale en (inter)nationale netwerken. De speciale netwerken waarin de vijf instellingen door het uitwisselen van kennis en ervaring beleidsontwikkeling, onderzoek, presentaties en dergelijke realiseren, zijn over en weer toegankelijk.

De organisatie houdt dan ook niet op bij het samenwonen van de vijf instellingen. De organisatievorm is geen hermetisch gesloten gegeven, maar heeft een open structuur. De vijf partners - actief en deskundig op het gebied van foto, film en mediatechnologie - vormen als logische aanvulling op elkaar de herkenbare kern van de organisatie. Met elkaar representeren zij het idioom van de massacultuur. De organisatie is tevens verbonden met de lokale situatie en ontleent daaraan ook een specifieke identiteit.

Deze wordt mede gevormd door de openbare presentaties die dikwijls in samenwerking met andere organisaties tot stand zullen komen.

Zoals gesteld leent de Rotterdamse situatie zich daar bij uitstek voor. Bij dit organisatie-principe sluit de gedachte aan om in het gebouw Las Palmas ook kleinere en dynamische organisaties en bedrijven te huisvesten die werkzaam zijn op gelijke of aanverwante gebieden. De vijf kerninstellingen zullen te zijner tijd met die kleinere instellingen overleggen over de te volgen strategie om elkaar te versterken.

Cultuurbehoud

Het is van vitaal belang bij het opzetten van de organisatie afzonderlijk aandacht te besteden aan cultuurbehoud. Zorg voor het cultureel erfgoed vormt een wezenlijk draagvlak voor de beschreven vernieuwende ambities. De vijf instellingen zijn zich terdege bewust van de instrumentele betekenis van de inhoudelijke archivering.

De kracht van V2_ in de voorgestelde samenwerking zal in dit verband gericht kunnen zijn op research: interface ontwikkeling, software voor speciale toepassingen. De grote kennis en ervaring die hier aanwezig is, direct en indirect via het netwerk waarin V2_ functioneert, zal voor alle partners een waardevolle bron zijn.

Bijzondere zorg verdient de archivering van de ontwikkelingen op het gebied van de instabiele media. Bij V2_Organisatie is bijvoorbeeld veel materiaal aanwezig dat een belangrijk deel van de ontwikkelingen op het gebied van de nieuwe media laat zien en dat langzaam dreigt te vergaan. Het archiveren en ontsluiten van dergelijk materiaal is een taak die hoort bij een nationaal instituut. In de hier beschreven samenwerking zijn er voor de hand liggende opties voor de aanpak van deze problematiek. De film- en fotowereld hebben beide een traditie op dit terrein en veel kennis en ervaring.

Het Filmmuseum en de drie foto-instellingen zullen zich richten op het archiveren van digitale informatiedragers en het ontsluiten van hun archieven. Een belangrijke taak komt dan niet helemaal op de schouders van V2_Organisatie te rusten, maar kan in het centrum worden opgevangen. Zo kan er een groot archief van oude en nieuwe media worden opgezet in het centrum met de mogelijkheden voor een mediateek, die de archieven voor het publiek toegankelijk maakt. Mediatechnologie is hierbij onmisbaar.

Het opzetten van een archief van digitale media zal in overleg met de Raad voor Cultuur, het ministerie van OCenW en de betrokken partners dienen te gebeuren. Op deze manier kan in het centrum de ontstaansgeschiedenis van de zogeheten massacultuur worden ontsloten.

HUISVESTING

Het beoogde centrum dient een nationale en internationale uitstraling te krijgen, want er zal nationaal en internationaal publiek komen, aangetrokken door tentoonstellingen, programma's en de verspreiding van op de collecties gebaseerde producties via (nieuwe) media. De nieuwe publieksactiviteiten en de onderwijsactiviteiten zullen meer mensen trekken dan de activiteiten van de instellingen op hun huidige locaties. Voor het nieuwe centrum is dan ook adequate behuizing, goed toegankelijk en gelegen in een gebied met een optimale infrastructuur een voorwaarde.

Voor de huisvesting van het nieuwe centrum is naast het pand van het voormalige werkplaatsengebouw van de Holland-Amerika Lijn Las Palmas op de Wilhelminapier (Kop van Zuid) nog een pand beschikbaar voor bijzondere functies van het Filmmuseum die afzonderlijk gehuisvest moeten worden. Het tweede pand is het voormalige gebouw van het Gemeentearchief aan de Mathenesserlaan/Robert Fruinstraat in het Nieuwe Westen.

Het gebouw Las Palmas leent zich goed voor publieksfuncties, kantoren, werkplaatsen en archief. Het voormalige Gemeentearchief is uitermate geschikt voor film- en fotodepots.

Pakhuis Las Palmas

Het gebouw Las Palmas is in 1949 gebouwd naar een ontwerp van architectenbureau Van den Broek en Bakema in opdracht van de Holland-Amerika Lijn. Het gebouw was

bestemd voor werkplaatsen en opslag van goederen. Het gebouw is 105 m lang en ongeveer 40 m breed. Het bevat vier verdiepingen en een kelder, totaal 20.000 m².

Samen met het pakhuis dat ernaast ligt en dat binnenkort wordt verbouwd, de voormalige passagiersterminal (nu cruiseterminal) en het oude hoofdkantoor van de Holland-Amerika Lijn (nu Hotel New York) houdt Las Palmas de herinnering aan een roemrucht Rotterdams verleden levend. Temidden van nieuwbouw van onder andere kantoren, woningen en het Luxor Theater zullen deze oude havengebouwen straks de karakteristiek van de vernieuwde Wilhelminapier bepalen.

De Wilhelminapier wordt, hoewel nog niet af, nu al intensief bezocht door mensen die genieten van het mooie uitzicht, de cafés en restaurants. Het gebied wordt langzaam maar zeker een deel van het stadscentrum, met een grote variëteit aan functies.

Er wordt een steeds groter wordende bezoekersstroom verwacht waardoor de invulling van de begane grond belangrijk is. Er wordt daarbij in ieder geval gedacht aan publieke functies van het centrum voor foto, film en mediatechnologie zelf, maar eventueel ook aan verwante commerciële functies van de betrokken instellingen en andere bedrijfsmatige activiteiten als een gespecialiseerde boekhandel, videotheek, mediatheek, galerie of internetcafé. Het interieur van het gebouw Las Palmas kenmerkt zich door de hoge verdiepingen, van 4.20 m tot 5.20 m en de karakteristieke paddestoelvormige kolommen die niet alleen zorgen voor een spectaculair ruimtelijk effect, maar het gebouw ook constructieve stabiliteit geven. Er zullen daarom nauwelijks aanvullende constructies nodig zijn die de gebruiksmogelijkheden zouden kunnen beperken. Het gebouw heeft een grote flexibiliteit in indelingsmogelijkheden en toekomstige aanpassingen zijn eenvoudig te verwezenlijken. De robuustheid van dit voormalige havengebouw blijkt ook uit de zeer sterke vloeren die hoge belastingen kunnen dragen.

De royale afmetingen en de uitbreidingsmogelijkheden maken het gebouw uitermate geschikt voor het centrum voor foto, film en mediatechnologie. Het centrum kan worden gecombineerd met andere av-functies. Samenwerking met het centrum voor foto, film en mediatechnologie zou een extra dimensie aan het geheel geven, met een verbinding naar de Schiecentrale aan de overkant van de Maas. In Las Palmas wordt in ieder geval een gedeelte gereserveerd voor specifieke functies op het gebied van educatie en amateurs.

Omdat de omgeving nog volop in ontwikkeling is, kunnen ook de gebouwen in de buurt geschikt worden gemaakt om activiteiten in het centrum voor foto, film en mediatechnologie te ondersteunen. De cruiseterminal tegenover Las Palmas kan als multifunctioneel centrum grote manifestaties herbergen voor maximaal drieduizend mensen. Voor meer ruimte kan worden uitgeweken naar bestaande en nog te uit te voeren gebouwen, bijvoorbeeld oostelijk van de cruiseterminal, het KPN gebouw en Pakhuismeesteren.

Om de gebruiksmogelijkheden van het gebouw Las Palmas te onderzoeken zijn verscheidene studies gedaan, zowel in opdracht van de gemeente Rotterdam als in het kader van studieprojecten aan de Technische Universiteit Delft als de Academie van Bouwkunst in Rotterdam.

Las Palmas is eigendom van de gemeente Rotterdam en wordt op tijdelijke basis verhuurd als kantoorruimte, werkplaats en opslag in afwachting van een definitieve bestemming. Het is op korte termijn beschikbaar voor de vestiging van het centrum voor foto, film en mediatechnologie.

Voormalig Gemeentearchief Robert Fruinstraat

Het depotgebouw dat tot voor kort in gebruik was bij het Gemeentearchief, is speciaal als archief gebouwd. Het heeft vloeren die zeer hoge belastingen kunnen dragen, is zeer geschikt als foto- en filmdepot en is nog steeds eigendom van de gemeente Rotterdam. Het is eveneens met onmiddellijke ingang beschikbaar. Het gebouw telt zeven verdiepingen en twee kelderverdiepingen. De totale oppervlakte bedraagt 4.500 m². Het grootste deel is archiefruimte. Verder zijn er enige kantoorruimtes, een kleine zaal met mogelijkheden voor filmvertoning en donkere kamers.

De in het gebouw aangebrachte voorzieningen zijn speciaal afgestemd op het gebruik als archiefgebouw, zoals de klimaatinstallatie, een speciale sprinklerinstallatie met argon-g en voorzieningen voor rolstellingen. Dit alles maakt het gebouw uitermate geschikt voor de opslag van acetaat-films.

Programma van eisen

Het programma van eisen is gebaseerd op de wensen van de bestaande instituten die samen het nieuwe centrum zullen vormen. De betrokken instituten gaan uit van een forse kwaliteitsverbetering, die zich uit in een doelmatiger behuizing, samenwerkingsvormen en meer oppervlakte. De afmetingen van het gebouw biedt de mogelijkheid om zonder meer aan de wensen te voldoen. Uitgegaan wordt van een bruto vloeroppervlakte van ongeveer 15.000 m² voor het centrum voor foto, film en mediatechnologie op de Wilhelminapier. Daarbij komt nog depotruimte voor het Filmmuseum die voor een deel in de kelders kunnen worden gerealiseerd. Voor een ander deel kan hiervoor het gebouw in de Robert Fruinstraat worden benut, terwijl de nitraat-films noodzakelijkerwijs buiten de stad in depot blijven. Het Filmmuseum heeft 13.000 m² (waarin 7.700 m² voor publieke functies in Las Palmas en 5.300m² voor depots) nodig; de drie foto-instellingen hebben samen 6.000m² nodig en V2 Organisatie 1.500m².

Naast de eigen werk- en expositieruimten die de instellingen nodig hebben, dienen zich de volgende gezamenlijke functies aan:

- gezamenlijke presentatie over de geschiedenis en de praktijk van fotografie, film en mediatechnologie;
- ontwerpen van een cross-overprogramma waarin de relatie tussen de media in een actuele context wordt uitgewerkt;
- werkplaatsen en opslagruimten ten behoeve van exposities;
- geklimatiseerde depots ten behoeve van foto's (kleur en zwart/wit), documenten, apparatuur en digitale media;
- gezamenlijke digitale inleesruimten;
- gezamenlijke ruimten voor bibliotheek, documentatie en de bijbehorende berging;
- een gezamenlijke mediatheek;
- gedeelde depots ten behoeve van fotonegatieven en films op een drager van nitraat;
- gedeelde depots ten behoeve van fotonegatieven en films op een drager van acetaat;
- ateliers ten behoeve van de conservering van film, fotonegatieven en -afdrukken;
- gezamenlijke vergaderruimten, serverruimte, postkamer, ontvangstruimten, kantine, receptie, horecagelegenheid en boekhandel;
- publieke ruimten zoals garderobe, toiletten, en dergelijke.

Samenvoeging van deze functies levert een ruimtebesparing op van ongeveer 5.500 m² en een kostenbesparing voor investeringen ten behoeve van klimatiseringsapparatuur en energielasten. Daarnaast kan bundeling van functies leiden tot een optimale inzet van het beschikbare personeel.

De Kop van Zuid

Kunst en cultuur, als hedendaagse milieus voor productie en consumptie van stedelijke ervaringen, hebben groot effect op het imago, de aantrekkelijkheid en het vestigingsklimaat van de stad. Dat wordt niet alleen duidelijk door de toenemende werkgelegenheid in en rond de kunst- en cultuursector, maar ook in directe en indirecte bestedingen in de stad. Het is dan ook een cruciaal onderdeel van de ruimtelijke strategie voor het verder tot ontwikkeling brengen en transformeren van de (haven)stad.

In Rotterdam is de omslag van activiteiten georiënteerd op de haven naar die van de kennis-, vermaak-, en dienstverlenende sectoren het best zichtbaar aan en rondom de rivier. Oude industriële gebouwen lenen zich voor transformatie waarbij niet alleen wonen en werken, maar ook vermaak en cultuur een onderdeel vormen van de nieuwe beoogde, stedelijke milieus. De kans op het aantrekken van nieuwe, voor de vitaliteit van de stad noodzakelijke doelgroepen wordt er aanzienlijk door vergroot.

Rotterdam verkeert in een fase van ontwikkeling, herverdeling en allocatie en dat geldt voor de Kop van Zuid in het algemeen en de Wilhelminapier in het bijzonder.

Voor de Kop van Zuid is een strategie gevolgd van clustering, die leidt tot een samenhangend systeem van kwalitatief hoogwaardige concentraties van publieke functies. Hoe effectief die strategie is, laten het Schouwburgplein en het Beursplein zien. Elk cluster heeft een heel eigen programmatische signatuur, gekoppeld aan een openbare ruimte die op het niveau van de stad als geheel bijzonder is.

Volgens het in 1987 door de stedenbouwkundige Teun Koolhaas opgestelde masterplan voor het gebied Kop van Zuid moesten verscheidene afzonderlijke gebieden door een grootschalige, gemengde ontwikkeling onderling worden verbonden tot een nieuw stadsdeel. Het masterplan voorziet in een omvangrijk en ambitieus bouwprogramma met bijna vijftienduizend woningen, waarvan er tweeduizend klaar zijn. Voor de periode 1994-2009 staat 500.000 m² kantoor- en andere bedrijfsruimtes op het programma, waarvan nu 125.000 m² opgeleverd of in aanbouw is.

Wilhelminapier

Een speciale rol is weggelegd voor de Wilhelminapier, een gebied waar een mix van nieuwe commerciële en stedelijke voorzieningen wordt ontwikkeld. Het in aanbouw zijnde nieuwe Luxor Theater is hiervan een voorbeeld. Gelegen aan het begin van de Wilhelminapier vormt het Luxor Theater de entree tot de pier en tilt de huidige binnenstad letterlijk via de Erasmusbrug over de rivier heen. Zij verbindt daardoor de Kop van Zuid met het centrum van Rotterdam. Die verbinding is er ook wat lichtvoetiger door het veerbootje vanaf de Veerhaven naar Hotel New York.

De historie van de Wilhelminapier speelt een belangrijke rol, vooral door de oude panden van de Holland-Amerika Lijn (HAL). De Wilhelminapier was dé plek waar de indrukwekkende passagiersschepen afmeerden en duizenden emigranten inscheepten voor hun reis naar de nieuwe wereld. Het erfgoed van de HAL heeft dan ook een belangrijke plaats in de harten van de Rotterdammers. Het eerste gebouw op de Wilhelminapier met dit historisch besef dat werd gerenoveerd was het hoofdkantoor van de HAL tot Hotel New York. Gebouwd in 1901, met zijn art nouveau motieven en koperen koepeltorens, staat het als een imposant landmark op de kop van de pier. Met zijn front naar het westen in de richting van de zee is het gebouw een symbolisch welkom tot de binnenstedelijke havens.

Ook imposant is de uit beton en glas opgebouwde voormalige aankomst- en vertrekhal. Met het gegolfde dak en de grote glazen gevels op de eerste verdieping biedt dit gebouw een transparante blik op Las Palmas midden op de Wilhelminapier.

De voormalige aankomst- en vertrekhal heeft na een grondige renovatie zijn oude functie als terminal weer teruggekregen. Daarnaast dient het gebouw als tentoonstellings- en evenementengebouw, met Café Rotterdam als extra trekpleister.

De culturele as

De verbinding van de oude stad (Centraal Station) en de Wilhelminapier - die Het Nieuwe Rotterdam symboliseert - is ook Rotterdams culturele as.

De culturele as van Rotterdam loopt van noord naar zuid, van het Centraal Station via de Westersingel en de Veerhaven naar de Wilhelminapier op de Kop van Zuid, per boot, brug, tram, bus of metro bereikbaar.

Aan weerszijden van deze route wordt via straten, pleinen en singels de culturele infrastructuur en het stedenbouwkundig concept voor het centrum van Rotterdam zichtbaar. De as loopt van het Schouwburgplein met de Doelen, de Schouwburg, de Pathé-bioscoop, langs het Museumpark met de Kunsthal, het Natuurmuseum, het Nederlands Architectuurinstituut, het Museum Chabot en Museum Boijmans Van Beuningen (dat wordt uitgebreid), de Witte de Withstraat met Witte de With, Scapino, het Ro-theater en verscheidene galeries. De route wordt gemarkeerd door culturele halteplaatsen en beelden uit de (internationale) kunstcollectie met het Museum voor Volkenkunde als ankerplaats voor de taxiboten naar de Kop van Zuid die aanleggen bij het voorlopig eindpunt van Jeff Wall's bagagebewaarpplaats bij Hotel New York. Hiermee gaat de as tot over het water en is de verbinding tussen beide oevers gelegd.

Bereikbaarheid

Goede verbindingen zijn van essentieel belang voor een voorspoedige ontwikkeling van de Kop van Zuid en daarmee de Wilhelminapier. Het gebied is snel en eenvoudig te bereiken. Zowel de centrale overheid als de gemeente Rotterdam staan garant en financieren de hoofdinfrastructuur, waaronder de Erasmusbrug, het Varkenoords viaduct, Laan op Zuid, het nieuwe metrostation Wilhelminaplein en de aanleg van de TramPlus. Met de opening van de Erasmusbrug is een nieuwe belangrijke verbinding (stads-as) gelegd van Rotterdam-Noord naar Rotterdam-Zuid. De stads-as betreft Rotterdam-Zuid zowel fysiek als symbolisch bij het huidige stadscentrum. Ook Luchthaven Rotterdam, Coolsingel, Waterstad, Kop van Zuid en Zuidplein worden door de stads-as met elkaar verbonden. De Laan op Zuid en het Varkenoords viaduct koppelen de Kop van Zuid direct aan de ring van snelwegen om Rotterdam, die dankzij de Ruit van Rotterdam een goede verbinding vormt met de andere grote Nederlandse steden. Er bestaat een goede spoorverbinding met alle Nederlandse steden en met het Europese spoorwegnet. Met komst van de HSL neemt die (inter)nationale bereikbaarheid per openbaar vervoer nog toe.

Ook per auto is Las Palmas bereikbaar. Er komen parkeerplaatsen, vrijwel allemaal gesitueerd onder de gebouwen. Ook is het voornemen om op korte loopafstand van het gebouw Las Palmas een openbare parkeervoorziening aan te leggen. Uiteraard zijn de geplande parkeervoorzieningen toegesneden op het gebruik van het gedifferentieerde voorzieningenniveau van de Kop van Zuid. Dat geldt derhalve ook voor het nieuwe centrum voor foto, film en mediatechnologie.

CULTURELE INFRASTRUCTUUR

Rotterdam heeft in het afgelopen decennium vele investeringen gedaan om de culturele infrastructuur verder te ontwikkelen. De komst van het Nederlands Architectuurinstituut en het Nederlands Foto Instituut naar Rotterdam zijn belangrijke aanvullingen geweest op de bestaande musea, theaters en gezelschappen. De uitstraling en aantrekkingskracht van Rotterdam als cultuurstad zijn zichtbaar toegenomen. Met extra aandacht voor Rotterdam als technologische, jonge, internationale en festivalstad worden tal van inspanningen verricht. En soms ontstaat een belangrijke wisselwerking met andere sectoren zoals met Economische Zaken ten aanzien van film en mediatechnologie. Er is geïnvesteerd in de audiovisuele sector, werkplaatsen voor kunstenaars, Museum Boijmans Van Beuningen, Museum voor Volkenkunde, de Doelen, Luxor, Popverzamelgebouw en de Gemeentebibliotheek. Daardoor wordt niet alleen het culturaanbod veelzijdiger, maar wordt ook gepoogd aan te sluiten bij de behoeften van diverse bevolkingsgroepen, zoals onder andere jongeren en etnische minderheden. Voor het vergroten van de cultuurparticipatie krijgt de kunsteducatie extra geld. Daartoe bestaat een gestructureerd overleg met de sector onderwijs. Er is veel aandacht voor het belang en het voeren van een intercultureel kunstbeleid. Naast een verbeterd aanbod en een groter publieksbereik worden nieuwe initiatieven en ideeën voor de productie van cultuur gestimuleerd, zoals onder andere voor amateurkunst, toneel en opera. In het verlengde van het speerpunt toegepaste kunsten en de sterke positie van Rotterdam op technologisch gebied krijgen kunstvormen als film, video en nieuwe media meer aandacht.

Kenmerkend voor Rotterdam is dat de kunstinstellingen sterk gericht zijn op samenwerking en op tal van manieren structureel en incidenteel in wisselende combinaties gezamenlijke activiteiten ondernemen. Op diverse terreinen bestaan permanente, inhoudelijk gerichte overlegsituaties, onder meer voor de beeldende disciplines en de mediatechnologie. Alle Rotterdamse kunstinstellingen komen meermalen per jaar bij elkaar om sectorale beleids- en coördinatievraagstukken te bespreken in het zogenaamde directeurenoverleg. Overigens zullen alle betrokken instellingen op zich samenwerkingsrelaties met andere instellingen in Nederland en het buitenland aangaan. Dit komt de netwerkstructuur alleen maar ten goede. De huidige in Rotterdam gevestigde instellingen beschikken over uitgebreide internationale contacten en netwerken om deze doelstelling te realiseren.

Hoewel het kunstvakonderwijs niet direct tot de gemeentelijke verantwoordelijkheid behoort, onderhouden de gemeente en de kunstinstellingen hiermee nadrukkelijk functionele relaties. De directeuren van deze opleidingen nemen deel in het directeurenoverleg. Voorts subsidieert de gemeente soms bepaalde activiteiten en heeft de gemeente mede geïnvesteerd in huisvesting voor het kunstvakonderwijs.

Ook de contacten met de Erasmus Universiteit, in het bijzonder met de afdeling Kunst en Cultuurwetenschappen zijn veelvuldig en komen tot uitdrukking in onderzoeksprojecten, stagebegeleiding, symposia, gastcolleges en dergelijke.

De fotocollectie Rotterdam

Hoewel het niet algemeen bekend is, behoort de fotocollectie Rotterdam tot de belangrijkste van ons land. Naast de archieven van circa zeventig fotografen met drie miljoen negatieven en afdrucken die de collectie van het nfa vormen, beheren de volgende Rotterdamse of in Rotterdam gevestigde instellingen belangrijke fotocollecties: Atlas van Stolk (Historisch Museum), Gemeentelijke Archiefdienst, Maritiem Museum Prins Hendrik, Museum voor Volkenkunde, Nederlands Architectuur-instituut, Museum Boijmans Van Beuningen, Centrum Beeldende Kunst / Artoteek Rijnmond en Caldic bv.

De Stichting Fotohistorisch Onderzoek maakte in 1991 onder de werktitel Naar een stadscollectie fotografie een inventarisatie van het Rotterdamse materiaal in deze collecties in opdracht van de Rotterdamse Kunststichting en de toenmalige Stichting Perspektief. Deze collecties bevatten een schat aan fotohistorisch materiaal die van nationaal belang is. Namen van fotografen als George Hendrik Breitner, Henri Berssenbrugge, Jan Kamman, Evert van Ojen, Cas Oorthuys, Charles Breijer, Aart Klein, Frits J. Rotgans, Ed van der Elsen, Lucebert of Peter Martens spreken wat dit betreft boekdelen.

Hoewel Museum Boijmans Van Beuningen de fotografie nooit expliciet tot verzamelgebied heeft gerekend, publiceert dit museum in 1995 Album, een omvangrijke en verrassende catalogus van fotowerken die in de loop van de jaren 'ongemerkt' werden verworven als onderdeel van de collectie beeldende kunst. Ook het Nederlands Architectuurinstituut heeft geen actief verzamelbeleid voor de fotografie. Er wordt nu bij het NAI een inventarisatie gemaakt van de 'verborgen' fotocollectie die tot minstens even verrassende resultaten leidt. Caldic bv heeft op het gebied van de fotografie een belangrijke bedrijfscollectie aangelegd.

Het in Rotterdam breed ondersteunde initiatief voor de oprichting van een centrum voor foto, film en mediatechnologie staat er borg voor dat bij tijdelijke of langdurige presentaties op het gebied van de fotografie een beroep op de verschillende bovengenoemde collecties kan worden gedaan.

Foto, video, film en mediatechnologie

De opkomst en betekenis van kunstvormen zoals foto, video, film en mediatechnologie hebben geleid tot democratisering van het kunstproduct. Kunst en cultuur zijn door deze jonge kunstvormen voor een zeer breed en divers samengestelde bevolkingsgroepen toegankelijk gemaakt. Dat geldt ook voor het zelf produceren met diverse apparatuur: computer, DAT-recorder, foto- en/of sample-apparatuur. Technologische innovatie en democratisering leiden tot nieuwe artistieke ontwikkelingen. Ontwikkelingen waar de traditionele kunstvormen hun voordeel mee kunnen doen door vernieuwing van het bestaande product dan wel door samenwerkingsvormen met diverse kunstuitingen aan te gaan.

De film en de audio-visuele (av) sector zijn in Rotterdam economische speerpunten. Dit betekent dat deze sectoren actief gestimuleerd worden door de gemeente. Rotterdam is de enige stad in Nederland die een eigen gemeentelijk Filmfonds heeft. De afgelopen drie jaar is het Filmfonds Rotterdam gefinancierd met twee miljoen gulden per jaar. Door het bestaan van dit fonds, samen met de uitstraling van Rotterdam als moderne dynamische stad en de medewerking van autoriteiten is de afgelopen jaren een toenemend aantal films in Rotterdam opgenomen (waaronder Oscarwinnaar Karakter). Met ingang van 1999 wordt de financiële ondersteuning verdubbeld en wordt er een screencommissioner aangesteld. Deze zal de stad bij de av-sector op een VVV-achtige wijze promoten voor wat betreft locaties, bedrijven en professionals.

De screencommissioner moet tevens een verbinding vormen tussen alle particuliere organisaties en gemeentelijke instellingen.

Door het gebruik van multimediale technieken kunnen verbindingen worden aangegaan tussen uiteenlopende functies en diverse kunstdisciplines in het traditionele en populaire culturaanbod. In de Rotterdam Media Agenda (RMA) wordt met diverse kunstinstellingen een discussie gestimuleerd over de praktijk en het beleid op het gebied van kunst en cultuur en digitale media in Rotterdam. De term digitale media wordt hier gehanteerd als een ruim begrip voor allerlei technologieën die op de computer zijn gebaseerd en fotografie, video en muziek, elektronische netwerken en televisie omvatten. RMA wil de Rotterdamse digitale mediacultuur in kaart brengen en mensen die bezig zijn op terreinen als kunst, cultuur, onderwijs, economie en beleid met digitale media in contact brengen.

Verwante instellingen

De av-sector krijgt met de Schiecentrale langzamerhand voet aan de grond in het Schiehaven/Mullerpiergebied; er worden door de gemeente studio's, bedrijfsruimten en kantoren voor de av- en filmindustrie gerealiseerd. In totaal zal hier 15.000 m² speciaal voor deze sector geëquipeerde bedrijfsruimte verrijzen.

De eerste fase van 5.000 m² is al in gebruik, de tweede fase is gestart op 1 maart 1999. De totale gemeentelijke investeringen in het vastgoed bedragen dertig miljoen gulden, daarnaast worden als stimulans subsidies en incentives gegeven. Het gemeentelijke beleid ter stimulering van deze sector zal de komende jaren voortgezet worden.

De inspanningen van de gemeente en het bedrijfsleven leiden tot een vruchtbaar klimaat. Inmiddels is een zeer actieve beroepsvereniging voor de film- en av-sector opgericht, die onder meer de Rotterdamse productiegids voor film, televisie, video en multi-media uitgeeft.

De grenzen tussen de verschillende disciplines verdwijnen steeds meer, zoals ook blijkt uit het feit dat steeds meer organisaties en instellingen samenwerken of zich vestigen in één gebouw. De Schiecentrale is hier een voorbeeld van. Rotterdam is meer dan alleen een decor voor film- en audiovisuele producties. Rotterdam heeft een laboratoriumfunctie: het is een stad waar met nieuwe dingen geëxperimenteerd kan worden en unieke projecten kunnen ontstaan. Het centrum voor foto, film en mediatechnologie zal ongetwijfeld een positieve uitstraling op de sector hebben, vooral door de synergie die voortkomt uit het samen onderbrengen van de verschillende organisaties en instellingen.

Het International Film Festival Rotterdam wordt steeds succesvoller en omvangrijker.

De 28e editie van het festival heeft 302.500 bezoekers getrokken, een stijging van tien procent ten opzichte van 1998. Naast conventionele films, besteedt het Filmfestival ook veel aandacht aan de nieuwe (technologische) ontwikkelingen in het programma Exploding Cinema en thema's als Digital New Wave.

De Stichting Film Festival maakt zich sterk voor de kunstzinnige film met het doel de distributie en productie ervan te stimuleren. Naast het jaarlijks terugkerende filmfestival organiseert de Stichting Film Festival verwante activiteiten ter stimulans van distributie en productie van het vernieuwende en gedurfde project. Belangrijke voorbeelden hiervan zijn het Hubert Bals Fonds en Cinemart.

Cinemart is als vast onderdeel van het festival een internationaal ontmoetingspunt van filmmakers, producenten, filmverkopers en distributeurs. De stichting streeft ernaar de samenwerking met de distributeurs, bioscoopwereld en filmhuizen te versterken om een zo breed mogelijk publiek kennis te laten nemen van de kunstzinnige film. Daarnaast wil de stichting samenwerken met onderwijsinstellingen, (lokale) omroepen, bibliotheken, musea en instellingen op het gebied van andere kunstdisciplines om nieuwe publieksgroepen te interesseren en te informeren. De stichting streeft verder naar verbreding van de samenwerking met de andere Nederlandse festivals en het Filmmuseum ter verbetering van het programma-aanbod, de publieksservice en een efficiënte bedrijfsvoering.

Theater Lantaren/Venster heeft met vier bioscoopzalen een centrale positie bij het vertonen van de minder commerciële, kunstzinnige films in Rotterdam. Het besteedt aandacht aan multiculturele films in de vorm van lezingen, thema's en

festivals als het Cinema Mediterranee en het Latijns Amerikaans Festival. In 1998 heeft de film in dit theater bijna 105.000 bezoekers getrokken. De SKVR geeft diverse cursussen aan ambitieuze amateurfotografen en videomakers op de Foto- en Videoschool, voor beginners en gevorderden, thematische cursussen en specialisatiecursussen in bijvoorbeeld portretfotografie, dokatechnieken, scenarioschrijven, cameravoering, acteren voor de camera, video & belichting, videoproductie, montage etcetera. In de basis- en vervolgcursussen geeft men educatie op het gebied van vormgeving en techniek. In de specialisatiecursussen zijn deze twee aspecten gescheiden.

Stichting KUUB 3 geeft cursussen, workshops en projecten voor fotografie, video, journalistiek en mediatechnologie. De docenten die de cursussen geven zijn professionals uit de praktijk. Amateur of professional, iedereen die geïnteresseerd is of meer wil leren op dit gebied, kan bij KUUB 3 terecht. KUUB 3 bezit diverse faciliteiten zoals een open doka, een digitale werkplaats met computers en videomontage. Ook het maken van bijvoorbeeld lowbudget producties, live televisie en programma's voor Toegangs TV komen aan bod. KUUB 3 werkt samen met de SKVR.

Van de kant van de SKVR bestaat er belangstelling om voornoemde voorzieningen eveneens te verhuizen naar het nieuwe centrum. Gezien de directe relatie die er dan ontstaat tussen de professionele kunsten en de amateurkunst, respectievelijk de kunsteducatie zal die optie serieus worden onderzocht. Voor wat betreft het aantal m2 is er geen probleem, het pand Las Palmas biedt voldoende ruimte.

DE BEZOEKERS

Het nieuwe centrum voor foto, film en mediatechnologie zal meer zijn dan de som der delen waaruit het is samengesteld, zoveel is duidelijk. Dit geldt zowel voor het belang van het centrum als beheerder van het cultureel erfgoed, als voor het verwachte bezoekersaantal.

De huidige jaarlijkse bezoekersaantallen van de afzonderlijke instellingen zijn ongeveer:

V2	15.000
Nederlands Foto Instituut	18.000
Filmmuseum	48.000

Het is aannemelijk dat een nieuw centrum meer bezoekers zal trekken dan de 81.000 die de instellingen gezamenlijk op dit moment in huis krijgen, ook al doordat de ligging op de Wilhelminapier een extra attractie zal zijn. De virtuele bezoekers geven een indicatie van de potentie van het nieuwe centrum: in 1998 kreeg V2 ruim 200.000 bezoekers op de website. Door samenwerking met de foto- en filmpartners kan een breder publiek worden bediend en dat zal de publieksparticipatie alleen maar vergroten.

Omdat het nieuw op te richten centrum een unicum is in Nederland en ook daarbuiten, is een schatting van het te verwachten publieksbereik uitermate lastig. Van marktonderzoek is afgezien omdat er geen betrouwbare onderzoeksmethoden bestaan om voor een geheel nieuwe formule als hier bedoeld het verwachte bezoek te bepalen. Wel bruikbare informatie kan worden verkregen door vergelijkingen te maken met instituten - zoals de hierna genoemde - die in bepaalde opzichten bepaalde overeenkomsten vertonen: cultureel, voldoende omvang, geheel nieuw, centraal gelegen, enzovoorts.

NAi

In Rotterdam zijn diverse kunstinstellingen die op hun gebied een nieuwe weg insloegen.

Een voorbeeld is het Nederlands Architectuurinstituut (NAi), ook samengesteld uit een aantal afzonderlijke instellingen op het eigen vakgebied en niet uit Rotterdam afkomstig. Sinds de vestiging van het nieuw opgerichte instituut in Rotterdam is de belangstelling groeiend, zowel van bezoekers uit het vak als daarbuiten. Het afgelopen jaar telde het NAi meer dan 100.000 bezoekers. Bijna een kwart van de bezoekers komt uit Rotterdam, de rest komt uit de rest van Nederland of uit het buitenland (10 procent).

Daarnaast organiseert het NAi tal van activiteiten gericht op de beroepsgroep en de ontwikkeling van het vakgebied. Deze activiteiten geven het NAi een meerwaarde waardoor het een internationale uitstraling krijgt. Een meerwaarde

die ook door het centrum voor foto, film en mediatechnologie bereikt zal kunnen worden.

De Kunsthal

De Kunsthal is een bijzonder nieuw initiatief, aangezien Nederland geen vergelijkbare tentoonstellingsruimte kent die zonder eigen collectie functioneert. Ook hier vertonen de bezoekersaantallen een sterk stijgende lijn. In 1998 waren er meer dan 300.000 bezoekers, het grootste deel van buiten de regio. Het percentage buitenlandse bezoekers ligt ruim boven de 10 procent.

Internationaal Film Festival Rotterdam

Het filmklimaat in Rotterdam wordt al sinds vele jaren mede bepaald door het jaarlijkse Internationale Film Festival Rotterdam (IFFR). Ooit begonnen in Lantaren/Venster als een kleinschalig festival voor alternatieve films, is het uitgegroeid tot een festival van internationaal belang.

De betekenis van het IFFR beperkt zich niet alleen tot het festival zelf, maar heeft ook de beschikking over stimuleringsmiddelen voor de productie van films die in de gewone filmindustrie niet aan bod komen.

De meest recente editie trok meer dan 300.000 bezoekers waarmee traditiegetrouw weer een record werd gebroken. Van de bezoekers is 40 procent afkomstig uit de regio Rotterdam, 20 procent uit Zuid-Holland, 20 procent uit Noord-Holland en 20 procent uit de rest van Nederland en het buitenland.

Rotterdam is - zo blijkt - een vruchtbare voedingsbodem voor nieuwe kunstinstellingen en evenementen met een nationale en internationale betekenis. Voor het nieuw op te richten centrum is te voorzien dat het een zelfde ontwikkeling zal doormaken als de bovengenoemde instituten en evenementen.

FINANCIËN

De betrokken instellingen kampen in hun huidige situatie met huisvestingsproblemen en willen dit met de nieuwe situatie corrigeren. Het Filmmuseum wil belangrijk groeien. De ruimtenood is groot en de spreiding van de 120 medewerkers over vijf locaties die niet in een gemeente liggen vormt organisatorisch een groot probleem. Het Filmmuseum heeft te weinig ruimte voor een permanente presentatie over de geschiedenis van de cinematografie en voor tijdelijke tentoonstellingen zijn slechts enkele vierkante meters beschikbaar. Fotografie en film staan aan de vooravond van de overgang naar het digitale tijdperk. V2_ heeft alle kennis in huis om hierbij een belangrijke brugfunctie te vervullen. V2_ heeft dringend meer ruimte nodig. Het huidige pand aan de Witte de Withstraat biedt hiertoe geen mogelijkheden.

Ook voor het NFrA is ruimtelijke uitbreiding gewenst. Sinds 1994 heeft deze instelling zich sterk ontwikkeld. Het NFA heeft voor presentaties uit de beheerde collecties geen ruimte. De drie foto-instellingen willen hun ruimte nagenoeg verdubbelen.

Samenwonen van de instellingen zal zich ook vertalen in nieuwe activiteiten, zoals (semi)permanente exposities, andere programmering, activiteiten voor het onderwijs. Deze nieuwe activiteiten zullen gevolgen hebben voor de benodigde ruimte en financiën.

Zowel voor wat betreft de huisvesting als voor de activiteiten is derhalve een belangrijke aanvullende financiering nodig.

Een gezamenlijke huisvesting levert op onderdelen natuurlijk ook efficiencywinst op. Voor het Filmmuseum kan die winst substantieel zijn, aangezien met een eventuele verhuizing naar Rotterdam de onhandige dislocatie van dit museum wordt opgelost. Dit neemt niet weg dat per saldo budgetuitbreiding dient plaats te vinden. Daarvoor kunnen verschillende berekeningsmodellen worden gehanteerd, al naar gelang het extra tekort zichtbaar wordt gemaakt in de investering, dan wel in de exploitatie. De totale investering bedraagt ongeveer 72 mln. Met commerciële verhuur moet daarvan circa 17 mln gedekt worden. Voor het realiseren van het wensenpakket van de vijf instellingen is dus een investering nodig van 55 mln. Dit moet in eerste aanleg worden gefinancierd door het rijk en de gemeente Rotterdam.

De verhoging van de exploitatie als gevolg van de extra activiteiten is in dit stadium moeilijk te ramen. Van belang daarbij is ook de toetsing van het

programma van eisen mede in het licht van het gezamenlijk gebruik van voorzieningen. Verder is in dit stadium nog weinig te zeggen over de efficiencywinst die het Filmmuseum kan bereiken door het beëindigen van kostbare en ondoelmatige dislocaties. De opzet van het Rotterdamse plan rechtvaardigt ook een substantiële bijdrage ten laste van het Wertheimerlegaat. Het is gezien het initiatief van de staatssecretaris aan het rijk om dit op basis van een breed gesteund plan te onderzoeken.

PLANNING

Het jaar 2001 is zeer belangrijk voor Rotterdam, omdat de stad dat jaar samen met Porto Culturele Hoofdstad van Europa is. Opening van het nieuwe cultuurcentrum voor foto, film en mediatechnologie zal - als het aan Rotterdam ligt - in dat jaar plaatsvinden. Een project van deze omvang vergt zeker meer dan twee jaar voorbereidings- en bouwtijd. Daarom zal de gemeente Rotterdam - vooruitlopend op de besluitvorming van het ministerie van OCenW - met de planontwikkeling verder gaan. Dat houdt in dat er een architect zal moeten worden geselecteerd en dat er een voorlopig ontwerp moet worden gemaakt. Verdere verplichtingen voor het opstellen van een bestek en een definitief ontwerp zullen door de gemeente niet kunnen worden aangegaan als niet duidelijk is of het project werkelijk zal worden uitgevoerd en of de benodigde middelen voor de totale investering en exploitatie beschikbaar komen. Als het pand werkelijk in 2001 zou opengaan, dient voor juli 1999 een besluit genomen te worden over de vestiging in Rotterdam van het centrum voor foto, film en media-technologie. De start van de verbouwingswerkzaamheden wordt dan gepland in juni 2000 en de oplevering van de verbouwing van Las Palmas medio 2001.

NAWOORD

Vijf energieke en ambitieuze instellingen hebben door Rotterdam geïnspireerd met elkaar een briljant plan gemaakt voor een monumentaal pakhuis waarin een centrum voor foto, film en mediatechnologie zich optimaal kan ontwikkelen. Met het cultureel erfgoed als houvast wordt met dit initiatief een omgeving gecreëerd waarin nieuwe vakgebonden en interdisciplinaire ontwikkelingen als vanzelfsprekend kunnen ontstaan onder condities die voor langere tijd perspectief bieden. De ideeën over de samenwerkingsvorm garanderen dat in dit centrum extra energie vrijkomt voor een cross-overprogramma door de toegankelijkheid van elkaars expertise en netwerken. Een centrum dat gezien de mentale instelling van betrokkenen en de voorgestelde werkwijze welbeschouwd alleen goed denkbaar is in Rotterdam.

Voor wie de recente culturele geschiedenis van Rotterdam beziet, is het niet vreemd dat dit initiatief in Rotterdam is ontstaan. Rotterdam heeft zich met name de afgelopen twee decennia bijzonder ingespannen om naast de versterking van de traditionele culturele infrastructuur nieuwe dimensies aan het aanbod toe te voegen. Die inspanningen zijn aanvankelijk op eigen kracht gedaan en hebben in de loop van de tijd erkenning gekregen van de rijksoverheid. Instituten als het NAI en het NFI zouden niet in Rotterdam gevestigd zijn als daar niet op zijn minst een inspirerend klimaat voor zou bestaan. Dat klimaat heeft alleen nog maar aan betekenis gewonnen. De geweldige groei van het Filmfestival en de toegenomen ondersteuning van de zijde van het rijk en van de gemeente zijn daarvan een voorbeeld. Een ander voorbeeld is de oprichting van het Rotterdamse Filmfonds en de uitbreiding ervan. De voorlopige bekroning is de aanwijzing van Rotterdam als culturele hoofdstad voor 2001. Het is nu al in de stad merkbaar dat er met veel inspiratie aan wordt gewerkt.

De vijf instellingen NFI, nfa, NFrA, Filmmuseum en V2_ hebben de intentie hun plan op korte termijn van de grond te krijgen, zij geloven in dat plan. Rotterdam is overtuigd van hun gelijk en is bereid hier in facilitair opzicht aan mee te werken. Het spreekt voor zich dat daarbij ook steun van andere partners nodig is, in het bijzonder van het rijk. Voor zo'n plan is eendrachtige samenwerking een vereiste. Het is daarom dat Rotterdam enthousiast is ingegaan op de uitdaginge uitnodiging van de staatssecretaris om het denken over een centrum voor foto, film en mediatechnologie voort te zetten, het plan nader uit te werken en een plaats te geven in de relevante stedelijke structuren.

Met veel inzet is de afgelopen tijd gewerkt aan de verdere concretisering. Er zal nog veel werk gedaan moeten worden, maar de noodzakelijke inzet daarvoor is zonder meer aanwezig, aangezien een ieder die aan het plan heeft meegewerkt ervan overtuigd is dat geschiedenis geschreven gaat worden. Er kan een unieke voorziening tot stand komen. Gemikt wordt uiteraard op een opening in 2001. Dit betekent dat in afwachting van de reactie van het rijk noodzakelijkerwijs wordt doorgegaan met het uitwerken van de verschillende onderdelen. Hopelijk ligt in het voorgaande de basis voor een eendrachtig samenwerkingsverband van de vijf instellingen, het rijk, de gemeente Rotterdam en mogelijk ook andere partners om een nieuw nationaal centrum voor foto, film en mediatechnologie in Rotterdam op te zetten.

Enkele andere Rotterdamse initiatieven...

Popifilm bevordert de filmcultuur in het algemeen en de Rotterdamse in het bijzonder. Er worden films vertoond die niet in de gewone programmering te zien zijn, zoals recente obscure videoreleases, low- of nobudget films, underground films uit de USA en de zogenaamde Pink movies uit Japan. Popifilm heeft zeer goede contacten met organisaties in het buitenland, zoals het Screen Edge Label uit Engeland. Er wordt gestreefd naar samenwerking met bijvoorbeeld de Kunstacademie, V2 Organisatie en de Rotterdamse Kunststichting die een filmprogramma in Zaal de Unie heeft.

Studio Eén is een werkplaats voor de experimentele film met een combinatie van faciliteiten en dienstverlening, waaronder workshops voor Super 8 films. Studio Eén organiseert een keer per maand de zogenaamde HomebreW-avonden, waar kleinschalige, kunstzinnige videoproducties vertoond worden. Studio Eén initieert ook projecten samen met personen of organisaties van andere disciplines.

Productiebedrijven in de Schiecentrale zijn onder meer de studio van Chiem van Houweninge, Blue Horse Productions, Den Draak Productions (animaties), Video Works Multi Media (reclame- en opdrachtfilms), Mass Media Services (documentaires), het reclamebureau Nuyten, het facilitair bedrijf Holland Equipment en een filiaal van START uitzendbureau voor film & av-professionals. Er volgen meer bedrijven.

Stichting CELL - Initiators of incidents - stelt zich ten doel om interdisciplinaire projecten te initiëren op het gebied van kunst en kunsttheorie in openbare ruimtes. Zij willen de schijnbare vanzelfsprekendheid ter discussie stellen van de opleiding tussen 'autonome' kunstdisciplines en hun eigen specifieke discours, alsmede de scheiding tussen kunst, niet-kunst, producent en recipient.

Mama - Showroom voor Media en Moving Art - stimuleert betrokkenheid tussen jongeren en cultuur door ondersteuning te bieden aan jonge kunstenaars in de ruimste zin des woords, de werkgelegenheid in de culturele sector te stimuleren en vergroten, het presenteren van beeldende kunst en stromingen uit de jeugdcultuur aan een breed publiek, het gebruik van de nieuwe media zoals internet te bevorderen.

Op de Willem de Kooning Academie, de Academie voor Beeldende Kunsten Rotterdam wordt aandacht besteed aan de educatie voor de nieuwe media, zowel op de grafische als de audiovisuele afdeling.

De Erasmus Universiteit Rotterdam biedt aan studenten van de Faculteit der Historische Kunst- en Cultuurwetenschappen wel de mogelijkheid om zich inhoudelijk op film te richten, maar dit is niet de opzet van de studie. De faculteit geeft tevens de mogelijkheid tot het volgen van een audiovisueel practicum.